

PROGRAM REALIZACJI WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO (WSDZ)

**Zespół Szkolno – Przedszkolny nr 11 w Poznaniu
rok szkolny 2026/2027**

Dokument opracowany jako roczny program działań wynikających z WSDZ
szkoły

z uwzględnieniem zmian obowiązujących od 1 września 2026 r.

Opracowała: Hanna Wkwert
Zatwierdzono dnia: 15 września 2026r.

I. PODSTAWA PRAWNA

Program realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego opracowano w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oświatowego oraz dokumenty wewnętrzne szkoły, w szczególności:

- ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w aktualnym brzmieniu;
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego;
- rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 stycznia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie doradztwa zawodowego, z uwzględnieniem zmian obowiązujących od 1 września 2026 r.;
- statut szkoły, program wychowawczo-profilaktyczny oraz Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego;
- aktualną podstawę programową kształcenia ogólnego oraz kierunki polityki oświatowej państwa.

Przy planowaniu działań doradczych szkoła wykorzystuje również aktualne dane i źródła informacji dotyczące systemu edukacji, prognoz zapotrzebowania na pracowników, rynku pracy, kwalifikacji oraz dostępnych wyników monitorowania dalszych losów edukacyjnych i zawodowych absolwentów.

II. CHARAKTERYSTYKA I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program jest rocznym, praktycznym rozwinięciem Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego. Porządkuje działania podejmowane w szkole w taki sposób, aby uczeń otrzymywał spójne wsparcie na kolejnych etapach edukacji - od rozpoznawania własnych zainteresowań i poznawania świata pracy po świadome planowanie dalszej ścieżki kształcenia.

Doradztwo zawodowe jest rozumiane jako proces, a nie pojedyncze wydarzenie. Obejmuje działania realizowane podczas zajęć edukacyjnych, godzin wychowawczych, zajęć z doradztwa zawodowego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, projektów, spotkań, konsultacji oraz kontaktów z rzeczywistym środowiskiem edukacji i pracy.

Program zakłada podmiotowe traktowanie ucznia. Zadaniem szkoły nie jest wskazanie jednego "właściwego" zawodu, lecz wyposażenie ucznia w wiedzę, umiejętności i doświadczenia pozwalające mu samodzielnie analizować możliwości, przewidywać konsekwencje decyzji oraz modyfikować plany w odpowiedzi na własny rozwój i zmieniające się warunki.

Najważniejsze założenia programu

- ciągłość i etapowość działań odprzedszkola, przez klasy I do VIII;
- dostosowanie treści i metod do wieku, możliwości i potrzeb uczniów;
- łączenie samopoznania z wiedzą o edukacji, zawodach i rynku pracy;
- współodpowiedzialność dyrektora, doradcy zawodowego, wychowawców, nauczycieli i specjalistów;
- aktywna współpraca z rodzicami oraz środowiskiem lokalnym i gospodarczym;
- korzystanie z aktualnych, wiarygodnych danych i cyfrowych narzędzi informacyjnych;
- rozwijanie kompetencji przekrojowych, cyfrowych, społecznych i adaptacyjnych;
- uwzględnianie zmian technologicznych, automatyzacji oraz sztucznej inteligencji;
- tworzenie uczniom możliwości bezpośredniego poznawania szkół, zawodów, pracodawców i środowisk pracy;
- systematyczna ewaluacja i modyfikowanie działań zgodnie z rzeczywistymi potrzebami.

III. DIAGNOZA POTRZEB ODBIORCÓW PROGRAMU

Diagnozowanie potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym

Diagnozowanie potrzeb dzieci w przedszkolu prowadzone jest w sposób systematyczny, ciągły i dostosowany do wieku oraz indywidualnych możliwości rozwojowych dzieci. Jego celem jest rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych, rozwojowych, emocjonalnych i społecznych, a także zainteresowań, uzdolnień, predyspozycji i mocnych stron dzieci.

Diagnoza prowadzona jest przede wszystkim poprzez:

1. **systematyczną obserwację dzieci** podczas zajęć dydaktycznych, zabaw swobodnych, zabaw tematycznych, aktywności ruchowej, działań artystycznych i konstrukcyjnych oraz sytuacji społecznych;
2. **rozmowy z dziećmi**, pozwalające rozpoznawać ich zainteresowania, potrzeby, preferowane aktywności, mocne strony i wyobrażenia dotyczące świata zawodów;
3. **analizę prac i wytworów dzieci**, w tym rysunków, prac plastycznych, konstrukcyjnych, technicznych oraz innych form aktywności;
4. **obserwację zabaw w role**, umożliwiających poznawanie zainteresowań dzieci oraz ich wiedzy na temat różnych zawodów i rodzajów pracy;
5. **rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi** oraz wykorzystywanie informacji dotyczących zainteresowań, uzdolnień i funkcjonowania dziecka w środowisku domowym;
6. **współpracę z nauczycielami i specjalistami**, w szczególności w zakresie rozpoznawania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz planowania odpowiednich form wsparcia;
7. **analizę udziału dzieci w przedsięwzięciach, projektach, wycieczkach, spotkaniach i działaniach związanych z poznawaniem różnych zawodów i środowisk pracy.**

Wyniki prowadzonej obserwacji i diagnozy wykorzystywane są do planowania pracy wychowawczo-dydaktycznej oraz działań z zakresu preorientacji zawodowej. Pozwalają nauczycielom tworzyć dzieciom warunki do rozwijania zainteresowań, odkrywania własnych mocnych stron, kształtowania samodzielności, kreatywności, współpracy, komunikowania się i podejmowania decyzji.

Diagnozowanie nie służy określaniu przyszłego zawodu dziecka, lecz wspieraniu jego wszechstronnego rozwoju oraz budowaniu świadomości własnych możliwości i zainteresowań. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie dzieciom możliwości poznawania różnorodnych zawodów bez utrwalania stereotypów dotyczących płci, predyspozycji czy społecznego prestiżu poszczególnych profesji.

Diagnozowanie potrzeb dzieci w wieku szkolnym

Punktem wyjścia do realizacji programu jest rozpoznanie potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli. Diagnoza ma charakter wieloaspektowy i jest prowadzona w sposób ciągły, tak aby podejmowane działania nie miały charakteru przypadkowego, lecz odpowiadały rzeczywistym potrzebom społeczności szkolnej.

1. Diagnoza potrzeb uczniów

- rozpoznanie zainteresowań, uzdolnień, predyspozycji, wartości, aspiracji i mocnych stron;

- obserwacja sposobu uczenia się, współpracy, podejmowania zadań i reagowania na trudności;
- analiza osiągnięć edukacyjnych i aktywności pozalekcyjnej;
- rozmowy indywidualne i grupowe z uczniami;
- rozpoznanie poziomu wiedzy o zawodach, szkołach ponadpodstawowych i zasadach rekrutacji;
- identyfikacja uczniów wymagających dodatkowego wsparcia w podejmowaniu decyzji;
- rozpoznanie kompetencji cyfrowych i sposobów korzystania ze źródeł internetowych;
- analiza potrzeb uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

2. Diagnoza potrzeb rodziców

- rozpoznanie oczekiwań wobec szkoły w zakresie wspierania wyborów edukacyjnych dzieci;
- ustalenie zapotrzebowania na informacje dotyczące rekrutacji, szkół, zawodów i rynku pracy;
- rozpoznanie możliwości włączenia rodziców w prezentację zawodów, miejsc pracy i doświadczeń zawodowych.

3. Diagnoza potrzeb nauczycieli

- rozpoznanie zapotrzebowania na materiały i narzędzia do integrowania treści doradczych z przedmiotami;
- analiza wniosków z realizacji programu w poprzednim roku;
- ustalenie obszarów wymagających współpracy doradcy, wychowawców i specjalistów.

Wyniki diagnozy są wykorzystywane do doboru tematyki zajęć, organizacji konsultacji, planowania spotkań z partnerami zewnętrznymi i modyfikowania programu w trakcie roku szkolnego.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny

Przygotowanie uczniów do świadomego, realistycznego, odpowiedzialnego i samodzielnego planowania rozwoju edukacyjno-zawodowego poprzez poznawanie własnych zasobów, możliwości kształcenia, świata zawodów i rynku pracy oraz rozwijanie kompetencji niezbędnych do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości.

Celem głównym realizacji doradztwa zawodowego w przedszkolu jest wspieranie dzieci w poznawaniu siebie, swoich zainteresowań, uzdolnień, możliwości i mocnych stron oraz w poznawaniu różnorodności świata zawodów i pracy, a także rozwijanie kompetencji społecznych, emocjonalnych i poznawczych niezbędnych do dalszego rozwoju i podejmowania w przyszłości świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych. Działania z zakresu doradztwa zawodowego mają charakter preorientacji zawodowej.

Cele szczegółowe - uczeń

- rozpoznaje i potrafi opisać własne zainteresowania, uzdolnienia, umiejętności, wartości i potrzeby;
- buduje adekwatną samoocenę oraz uczy się korzystać z informacji zwrotnej;
- poznaje zawody, grupy zawodowe, kwalifikacje i różnorodne środowiska pracy;
- rozumie zależności między edukacją, kompetencjami, kwalifikacjami i możliwościami zawodowymi;
- poznaje typy szkół ponadpodstawowych i możliwe drogi dalszego kształcenia;
- korzysta z rzetelnych cyfrowych źródeł informacji edukacyjnej i zawodowej;
- uczy się analizować dane o rynku pracy i prognozy zapotrzebowania na zawody;

- rozumie wpływ automatyzacji, cyfryzacji i sztucznej inteligencji na sposób wykonywania pracy;
- poznaje znaczenie kompetencji miękkich, cyfrowych i adaptacyjnych;
- rozwija umiejętność wyznaczania celów, planowania działań i podejmowania decyzji;
- poznaje możliwości uczenia się przez całe życie oraz zdobywania i uzupełniania kwalifikacji;
- potrafi tworzyć alternatywne warianty własnej ścieżki edukacyjno-zawodowej.

Cele szczegółowe - rodzice

- poznają zasady wspierania dziecka w podejmowaniu samodzielnych decyzji;
- otrzymują aktualne informacje dotyczące szkół, rekrutacji i rynku pracy;
- poznają wiarygodne cyfrowe źródła informacji;
- uczestniczą w działaniach doradczych szkoły i, w miarę możliwości, współtworzą je.

Cele szczegółowe - nauczyciele

- włączają elementy orientacji i doradztwa zawodowego do swojej pracy dydaktycznej i wychowawczej;
- rozpoznają mocne strony uczniów i przekazują informacje wspierające ich rozwój;
- współpracują z doradcą zawodowym i specjalistami;
- wykorzystują aktualne informacje o edukacji, zawodach i rynku pracy.

V. OBSZARY PROGRAMOWE

1. Poznawanie własnych zasobów

zainteresowania, uzdolnienia, kompetencje, wartości, potrzeby, motywacja, mocne strony, ograniczenia, osiągnięcia, samoocena i możliwości rozwoju.

2. Świat zawodów i rynek pracy

zawody i grupy zawodowe, kwalifikacje, wymagania pracodawców, środowisko pracy, kompetencje przyszłości, prognozy zatrudnienia, przedsiębiorczość, elastyczne formy pracy, automatyzacja i sztuczna inteligencja.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

system edukacji, typy szkół ponadpodstawowych, rekrutacja, kształcenie ogólne i zawodowe, kwalifikacje, źródła informacji, Zintegrowany System Kwalifikacji i rozwój przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju

wyznaczanie celów, podejmowanie decyzji, tworzenie wariantów ścieżki, analiza konsekwencji, indywidualny plan działania i korzystanie ze wsparcia.

VI. METODY I FORMY PRACY

- warsztaty i ćwiczenia aktywizujące;
- rozmowy kierowane, dyskusje i debaty;
- praca indywidualna, w parach i w grupach;
- metoda projektu i zadania problemowe;
- portfolio, karty samooceny i indywidualne plany działania;
- gry dydaktyczne, symulacje i scenki sytuacyjne;

- symulacja rozmowy kwalifikacyjnej i ćwiczenia autoprezentacji;
- analiza przypadków, ofert edukacyjnych, opisów zawodów i danych rynkowych;
- spotkania z przedstawicielami zawodów, absolwentami, pracodawcami i przedstawicielami branż;
- wizyty zawodoznawcze, wycieczki edukacyjne, targi i dni otwarte;
- prezentacje, filmy, materiały multimedialne i zasoby cyfrowe;
- indywidualne konsultacje doradcze;
- wykorzystywanie platform edukacyjnych, baz zawodów, wyszukiwarek szkół i kwalifikacji.

VII. TREŚCI PROGRAMOWE

VII a. PRZEDSZKOLE – PREORIENTACJA ZAWODOWA

Preorientacja zawodowa w przedszkolu stanowi pierwszy etap przygotowania dzieci do świadomego i odpowiedzialnego planowania własnej przyszłości edukacyjnej i zawodowej. Jest realizowana w sposób naturalny, poprzez zabawę, rozmowę, obserwację, działanie, doświadczenie oraz poznawanie najbliższego otoczenia.

Treści programowe obejmują następujące obszary:

1. POZNAWANIE SIEBIE – „JA”

Dziecko poznaje i nazywa:

- swoje zainteresowania i upodobania;
- swoje mocne strony;
- własne uzdolnienia i możliwości;
- ulubione sposoby spędzania czasu;
- czynności, które sprawiają mu radość;
- swoje potrzeby i emocje;
- własne sukcesy i osiągnięcia;
- czynności, które wykonuje samodzielnie.

W ramach tego obszaru rozwijane są:

- poczucie własnej wartości;
- wiara we własne możliwości;
- samodzielność;
- sprawczość;
- kreatywność;
- ciekawość poznawcza.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – „ŚWIAT ZAWODÓW”

Dziecko:

- poznaje różne zawody wykonywane przez ludzi;
- dowiaduje się, na czym polega praca przedstawicieli wybranych zawodów;
- poznaje miejsca wykonywania różnych zawodów;
- poznaje podstawowe narzędzia i przedmioty wykorzystywane w pracy;
- rozpoznaje charakterystyczne stroje i wyposażenie związane z wybranymi profesjami;
- poznaje zawody występujące w najbliższym otoczeniu;
- dostrzega związek pomiędzy pracą człowieka a potrzebami innych ludzi;
- rozumie, że różne zawody są potrzebne społeczeństwu;
- rozwija szacunek do ludzi wykonujących różne rodzaje pracy.

Przykładowe zawody poznawane przez dzieci:

- nauczyciel;
- lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny;
- strażak;
- policjant;
- kucharz;
- piekarz;
- rolnik;
- fryzjer;
- weterynarz;
- ogrodnik;
- kierowca;
- mechanik;
- budowlaniec;
- architekt;
- informatyk;
- fotograf;
- bibliotekarz;
- sportowiec;
- artysta;

- muzyk;
- pracownik sklepu;
- listonosz;
- pracownik służb komunalnych.

Lista zawodów powinna być dostosowywana do zainteresowań dzieci, możliwości placówki oraz lokalnego środowiska.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – „EDUKACJA”

Dziecko:

- poznaje znaczenie nauki i zdobywania nowych umiejętności;
- dostrzega, że człowiek może uczyć się przez całe życie;
- poznaje różne sposoby zdobywania wiedzy i umiejętności;
- rozwija ciekawość poznawczą;
- podejmuje nowe zadania i doświadczenia;
- uczy się wytrwałości w wykonywaniu rozpoczętych zadań;
- rozumie, że rozwijanie zainteresowań pozwala zdobywać nowe umiejętności.

4. RYNEK PRACY – „PRACA CZŁOWIEKA”

Dziecko:

- poznaje znaczenie pracy w życiu człowieka;
- dostrzega, że ludzie wykonują różne zadania;
- poznaje przykłady współpracy osób wykonujących różne zawody;
- rozumie, że wykonywanie pracy wiąże się z odpowiedzialnością;
- poznaje podstawowe zasady właściwego zachowania w miejscu pracy;
- dostrzega znaczenie dokładności, systematyczności i odpowiedzialności;
- poznaje pojęcia związane z pracą w zakresie dostosowanym do wieku.

5. KOMPETENCJE SPOŁECZNE – „JA W GRUPIE”

Dziecko rozwija:

- umiejętność współpracy;
- umiejętność komunikowania się;
- umiejętność słuchania innych;
- odpowiedzialność za powierzone zadania;

- umiejętność przestrzegania zasad;
- umiejętność rozwiązywania prostych konfliktów;
- empatię i szacunek wobec innych;
- gotowość do pomagania innym;
- umiejętność funkcjonowania w grupie.

6. SAMODZIELNOŚĆ I SPRAWCZOŚĆ – „JA POTRAFIĘ”

Dziecko:

- podejmuje samodzielne działania;
- dokonuje prostych wyborów;
- planuje wykonanie prostego zadania;
- podejmuje próby rozwiązywania problemów;
- radzi sobie z trudnościami adekwatnie do swoich możliwości;
- podejmuje odpowiedzialność za wykonanie powierzonego zadania;
- uczy się kończenia rozpoczętej pracy;
- doświadcza satysfakcji z własnych osiągnięć.

7. KREATYWNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ – „MAM POMYSŁ”

Dziecko:

- rozwija wyobraźnię i twórcze myślenie;
- poszukuje różnych sposobów rozwiązania problemu;
- proponuje własne pomysły;
- podejmuje inicjatywę;
- eksperymentuje i zdobywa nowe doświadczenia;
- podejmuje decyzje adekwatne do wieku;
- uczy się planowania prostych działań;
- rozwija umiejętność działania indywidualnego i zespołowego.

8. POZNAWANIE ŚRODOWISKA PRACY

Dziecko ma możliwość:

- obserwowania pracy dorosłych;
- uczestniczenia w spotkaniach z przedstawicielami różnych zawodów;
- odwiedzania wybranych miejsc pracy;

- poznawania narzędzi i przedmiotów wykorzystywanych w pracy;
- uczestniczenia w zabawach tematycznych związanych z różnymi zawodami;
- odgrywania ról zawodowych;
- wykonywania prostych zadań inspirowanych pracą przedstawicieli różnych profesji.

9. PRZECIWDZIAŁANIE STEREOTYPOM ZAWODOWYM

W ramach preorientacji zawodowej dzieci:

- poznają różnorodne zawody bez przypisywania ich wyłącznie kobietom lub mężczyznom;
- poznają kobiety i mężczyzn wykonujących różne profesje;
- uczą się szacunku dla wszystkich rodzajów pracy;
- rozwijają otwartość na różne zainteresowania i sposoby realizowania własnych pasji;
- dostrzegają, że o wyborze aktywności i zawodu powinny decydować zainteresowania, możliwości, predyspozycje i zdobyte kompetencje, a nie stereotypy.

VII b. KLASY I-III

1. Poznaję siebie

- uczeń nazywa swoje zainteresowania i potrafi opowiedzieć o tym, co lubi robić;
- dostrzega własne mocne strony, sukcesy i rozwijające się umiejętności;
- rozpoznaje, że ludzie różnią się zainteresowaniami i zdolnościami;
- uczy się przyjmować informację zwrotną i podejmować kolejne próby;
- rozpoznaje proste umiejętności cyfrowe wykorzystywane w nauce i codziennym życiu.

2. Poznaję świat pracy

- poznaje zawody wykonywane przez osoby z najbliższego otoczenia;
- opisuje podstawowe czynności wykonywane w wybranych zawodach;
- odgrywa role zawodowe w zabawach i scenkach;
- dostrzega społeczną wartość pracy i wzajemną zależność różnych zawodów;
- zauważa, że narzędzia i technologie zmieniają sposób wykonywania pracy.

3. Uczę się i rozwijam

- rozumie, że uczenie się pomaga rozwijać zainteresowania i umiejętności;
- wskazuje ulubione aktywności edukacyjne;
- korzysta z książek, rozmów, obserwacji i prostych zasobów cyfrowych jako źródeł wiedzy;
- uczy się planować krótkie zadania i doprowadzać je do końca.

4. Pierwsze decyzje i plany

- opowiada o swoich marzeniach i pomysłach na przyszłość;
- wybiera sposób wykonania prostego zadania i uzasadnia swój wybór;
- rozumie, że zainteresowania i plany mogą zmieniać się wraz z rozwojem.

VII c. KLASY IV-VI

1. Moje zasoby i potencjał

- uczeń określa zainteresowania, uzdolnienia, umiejętności i mocne strony;
- analizuje swoje sukcesy i trudności oraz wskazuje sposoby rozwoju;
- rozpoznaje kompetencje społeczne i cyfrowe, które już posiada;
- prezentuje swoje zainteresowania, osiągnięcia lub wykonane projekty.

2. Zawody i zmieniający się rynek pracy

- poznaje różne grupy zawodów i środowiska pracy;
- rozpoznaje związki między przedmiotami szkolnymi a kompetencjami wykorzystywanymi w pracy;
- wskazuje czynniki wpływające na wybór zawodu;
- rozumie podstawowe znaczenie wynagrodzenia, kosztów życia i odpowiedzialności zawodowej;
- analizuje przykłady zmian zawodów pod wpływem technologii i przemian cywilizacyjnych;
- poznaje znaczenie współpracy, komunikacji, kreatywności i rozwiązywania problemów.

3. Uczenie się i źródła informacji

- rozpoznaje własne preferencje dotyczące uczenia się;
- korzysta z różnych źródeł informacji i uczy się oceniać ich wiarygodność;
- poznaje cyfrowe zasoby związane z zawodami i edukacją;
- rozumie, że rozwój kompetencji wymaga systematyczności i uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie

- wyznacza krótkoterminowe cele i określa kroki potrzebne do ich osiągnięcia;
- analizuje możliwe konsekwencje prostych decyzji;
- uczy się tworzyć rozwiązania alternatywne i modyfikować plan.

VII d. KLASY VII-VIII

1. Pogłębione poznawanie własnych zasobów

- uczeń dokonuje autoanalizy zainteresowań, uzdolnień, kompetencji, wartości i aspiracji;
- porównuje własną samoocenę z informacją zwrotną otrzymywaną od innych;
- analizuje znaczenie stanu zdrowia i indywidualnych możliwości w odniesieniu do wybranych ścieżek;
- wykorzystuje odpowiednio dobrane narzędzia, w tym cyfrowe, jako pomoc w rozpoznawaniu zasobów;
- formułuje własne cele edukacyjne i rozwojowe.

2. Świat zawodów i rynek pracy

- analizuje zawody, zadania zawodowe, kwalifikacje i wymagane kompetencje;
- porównuje własne zasoby z wymaganiami wybranych zawodów i kierunków kształcenia;
- poznaje aktualne trendy i prognozy rynku pracy;
- analizuje zapotrzebowanie na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego;
- poznaje rolę pracodawców, publicznych służb zatrudnienia, OHP, agencji zatrudnienia i innych instytucji;

- rozumie znaczenie autoprezentacji, komunikacji i budowania doświadczeń;
- analizuje pracę zdalną, elastyczne formy zatrudnienia i przedsiębiorczość;
- rozpoznaje możliwy wpływ automatyzacji i sztucznej inteligencji na zadania zawodowe, powstawanie nowych specjalizacji i zanikanie części czynności;
- poznaje znaczenie wolontariatu, projektów społecznych i aktywności dodatkowej dla rozwoju kompetencji.

3. Rynek edukacyjny

- poznaje strukturę szkolnictwa ponadpodstawowego i możliwe dalsze ścieżki;
- analizuje ofertę liceów, techników i branżowych szkół I stopnia;
- poznaje zasady i terminy rekrutacji;
- porównuje korzyści i wymagania związane z różnymi typami szkół;
- analizuje możliwości zdobywania kwalifikacji zawodowych i dalszego kształcenia;
- poznaje w odpowiednim zakresie Zintegrowany System Kwalifikacji i Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji;
- korzysta z cyfrowych wyszukiwarek szkół i wiarygodnych materiałów informacyjnych.

4. Podejmowanie decyzji i planowanie kariery

- tworzy co najmniej dwa realistyczne warianty dalszej ścieżki edukacyjnej;
- określa kryteria ważne przy wyborze szkoły i zawodu;
- analizuje korzyści, ograniczenia i konsekwencje możliwych decyzji;
- tworzy indywidualny plan działania;
- wie, gdzie i do kogo zwrócić się po dodatkową pomoc;
- wykorzystuje narzędzia cyfrowe do porządkowania informacji, ale krytycznie ocenia ich wyniki.

VIII. SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

- obowiązkowe zajęcia edukacyjne, w których nauczyciele wskazują związki treści przedmiotowych ze światem pracy i kompetencjami;
- zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII;
- zajęcia z wychowawcą;
- działania prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- projekty edukacyjne, konkursy, koła zainteresowań i przedsięwzięcia interdyscyplinarne;
- indywidualne konsultacje dla uczniów i rodziców;
- spotkania z przedstawicielami zawodów i pracodawcami;
- udział w dniach otwartych szkół, targach edukacyjnych i wydarzeniach branżowych;
- wizyty zawodoznawcze w zakładach pracy, szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, centrach kształcenia zawodowego, placówkach kształcenia ustawicznego i branżowych centrach umiejętności;
- działania informacyjne prowadzone z wykorzystaniem szkolnych kanałów komunikacji elektronicznej.

IX. WYKORZYSTANIE NARZĘDZI CYFROWYCH

Narzędzia cyfrowe są traktowane jako integralny element współczesnego doradztwa zawodowego. Ich stosowanie ma służyć nie tylko szybkiemu pozyskiwaniu informacji, ale również rozwijaniu kompetencji informacyjnych i krytycznego myślenia.

- ogólnodostępne platformy edukacyjne i informacyjne;
- bazy zawodów, kwalifikacji i opisów kompetencji;
- wyszukiwarki szkół ponadpodstawowych i ofert edukacyjnych;
- cyfrowe narzędzia wspierające samoocenę zainteresowań i kompetencji;
- aktualne prognozy zapotrzebowania na pracowników i dane dotyczące rynku pracy;
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji;
- materiały multimedialne, webinary i wirtualne prezentacje zawodów;
- narzędzia komunikacji elektronicznej wykorzystywane w kontakcie z uczniami i rodzicami.

Uczniowie uczą się porównywać informacje pochodzące z różnych źródeł, sprawdzać datę i autora materiału oraz odróżniać treści informacyjne od promocyjnych. Narzędzia oparte na sztucznej inteligencji mogą wspierać eksplorowanie możliwości, lecz ich odpowiedzi wymagają weryfikacji i nie stanowią diagnozy predyspozycji ani gotowej decyzji zawodowej.

X. WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

- informowanie rodziców o założeniach programu i dostępnych formach wsparcia;
- spotkania dotyczące sposobów wspierania dziecka w podejmowaniu decyzji bez narzucania własnych wyborów;
- przekazywanie aktualnych informacji o rekrutacji i ofercie szkół ponadpodstawowych;
- udostępnianie wiarygodnych źródeł cyfrowych dotyczących zawodów, kwalifikacji i rynku pracy;
- indywidualne konsultacje;
- zapraszanie rodziców do prezentowania zawodów, branż i doświadczeń zawodowych;
- włączanie rodziców w organizację spotkań, wizyt i innych przedsięwzięć zawodoznawczych.

XI. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM

Program zakłada rozwijanie współpracy z podmiotami, które mogą przybliżyć uczniom realia edukacji i pracy. W zależności od lokalnych możliwości szkoła współpracuje z:

- pracodawcami, przedsiębiorcami i przedstawicielami lokalnych firm;
- izbami gospodarczymi i przedstawicielami branż;
- szkołami ponadpodstawowymi, w szczególności prowadzącymi kształcenie zawodowe;
- branżowymi centrami umiejętności;
- centrami kształcenia zawodowego i placówkami kształcenia ustawicznego;
- publicznymi służbami zatrudnienia i urzędami pracy;
- Ochotniczymi Hufcami Pracy;
- agencjami zatrudnienia;
- poradniami psychologiczno-pedagogicznymi;
- uczelniami, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami wspierającymi młodzież.

Współpraca może przyjmować formę wizyt zawodoznawczych, warsztatów, spotkań, prezentacji, konsultowania potrzeb rynku pracy, udziału w wydarzeniach edukacyjno-zawodowych oraz udostępniania aktualnych informacji.

XII. ZADANIA DORADCY ZAWODOWEGO / KOORDYNATORA

- diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i rodziców na informacje oraz wsparcie;
- prowadzenie zajęć i konsultacji indywidualnych;
- gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych;
- analizowanie prognoz rynku pracy, zapotrzebowania na zawody oraz dostępnych danych o karierach absolwentów;
- koordynowanie realizacji programu przez nauczycieli i wychowawców;
- wspieranie nauczycieli w doborze treści, metod i materiałów;
- współpraca z rodzicami, pracodawcami, przedstawicielami branż i instytucjami;
- organizowanie lub współorganizowanie wizyt zawodoznawczych i wydarzeń edukacyjno-zawodowych;
- wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi cyfrowych i uczenie uczniów odpowiedzialnego korzystania z nich;
- dokumentowanie działań, prowadzenie ewaluacji oraz przygotowywanie wniosków do dalszej pracy.

XIII. ZADANIA POZOSTAŁYCH REALIZATORÓW

Dyrektor szkoły

- zapewnia warunki organizacyjne do realizacji programu;
- nadzoruje jego realizację;
- wspiera współpracę z partnerami zewnętrznymi;
- umożliwia doskonalenie kompetencji osób realizujących doradztwo.

Wychowawcy

- rozpoznają potrzeby uczniów;
- realizują treści doradcze na zajęciach z wychowawcą;
- współpracują z rodzicami i doradcą;
- wspierają uczniów w planowaniu celów i podejmowaniu decyzji.

Nauczyciele przedmiotów

- wskazują związki między nauczaniem przedmiotem a światem pracy;
- rozwijają kompetencje kluczowe i przekrojowe;
- wspierają uczniów informacją zwrotną o ich mocnych stronach;
- uczestniczą w projektach i przedsięwzięciach zawodoznawczych.

Pedagog, psycholog i inni specjaliści

- wspierają diagnozę potrzeb i zasobów;
- udzielają pomocy uczniom mającym trudności decyzyjne;
- współpracują z rodzicami i nauczycielami;

- uwzględniają indywidualne potrzeby uczniów wymagających dodatkowego wsparcia.

XIV. WSPARCIE UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Działania doradcze są dostosowywane do indywidualnych możliwości ucznia. Szkoła unika ograniczania aspiracji na podstawie stereotypów, a jednocześnie pomaga realistycznie rozpoznawać warunki wykonywania zawodów i dostępne ścieżki edukacyjne.

- dostosowanie sposobu przekazywania informacji i tempa pracy;
- wykorzystywanie materiałów wizualnych, praktycznych i cyfrowych;
- indywidualne konsultacje;
- współpraca doradcy z pedagogiem, psychologiem, wychowawcą i rodzicami;
- uwzględnianie zaleceń wynikających z dokumentacji ucznia;
- wskazywanie alternatywnych dróg zdobywania wykształcenia, kompetencji i kwalifikacji.

XV. PRZEWIDYWANE REZULTATY

W wyniku realizacji programu uczniowie powinni stopniowo zwiększać samodzielność w planowaniu własnego rozwoju. Oczekuje się, że uczeń kończący szkołę podstawową:

- zna swoje podstawowe zasoby, zainteresowania, wartości i mocne strony;
- potrafi korzystać z kilku wiarygodnych źródeł informacji o szkołach i zawodach;
- zna strukturę szkolnictwa ponadpodstawowego i zasady rekrutacji;
- rozumie znaczenie kwalifikacji i kompetencji na rynku pracy;
- potrafi analizować informacje o zapotrzebowaniu na zawody bez traktowania prognoz jako jedyne kryterium wyboru;
- rozumie, że technologia i sztuczna inteligencja zmieniają charakter wielu zawodów;
- potrafi wyznaczyć cele i zaplanować podstawowe działania prowadzące do ich osiągnięcia;
- ma przygotowany realistyczny wariant dalszej edukacji oraz rozwiązanie alternatywne;
- wie, gdzie szukać pomocy w razie trudności związanych z wyborem dalszej drogi.

XVI. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja ma służyć doskonaleniu jakości wsparcia, a nie jedynie potwierdzeniu wykonania zaplanowanych czynności. Obejmuje analizę procesu, zaangażowania odbiorców i użyteczności podejmowanych działań.

Narzędzia ewaluacji

- ankiety uczniów, rodziców i nauczycieli;
- obserwacja aktywności uczniów;
- rozmowy i informacje zwrotne;
- analiza dokumentacji, frekwencji i udziału w wydarzeniach;
- analiza indywidualnych planów działania lub portfolio uczniów;
- informacje od partnerów zewnętrznych;
- analiza wyborów dalszej ścieżki kształcenia jako jednego z elementów informacji o potrzebach uczniów.

Przykładowe wskaźniki efektywności

- poziom znajomości własnych zainteresowań, mocnych stron i możliwości przez uczniów;
- stopień znajomości szkół ponadpodstawowych i zasad rekrutacji przez uczniów klas VIII;
- umiejętność wskazania wiarygodnych źródeł informacji;
- aktywność uczniów podczas zajęć, projektów, spotkań i wizyt;
- stopień wykorzystania narzędzi cyfrowych w planowaniu ścieżki;
- udział rodziców w spotkaniach, konsultacjach i przedsięwzięciach;
- liczba i różnorodność działań realizowanych z pracodawcami i instytucjami;
- ocena przydatności działań wyrażana przez uczniów i rodziców;
- stopień realizacji zaplanowanych celów oraz wnioski jakościowe nauczycieli i doradcy.

Wnioski z ewaluacji są podstawą do modyfikacji działań w kolejnym roku szkolnym.

XVII. DOKUMENTOWANIE REALIZACJI

- zapisy tematów i działań w dziennikach;
- dokumentacja zajęć doradcy zawodowego;
- materiały diagnostyczne i ewaluacyjne;
- informacje o spotkaniach, wizytach i wydarzeniach;
- materiały przekazywane uczniom i rodzicom;
- potwierdzenia współpracy z partnerami zewnętrznymi, jeśli są stosowane w szkole;
- roczne podsumowanie realizacji programu i sformułowane rekomendacje.

XVIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Program jest dokumentem otwartym. Może być uzupełniany lub modyfikowany w trakcie roku szkolnego, jeżeli wynika to ze zmieniających się potrzeb uczniów, aktualizacji przepisów, terminów rekrutacji, zmian na rynku pracy lub pojawienia się nowych możliwości współpracy ze środowiskiem zewnętrznym.

Realizacja programu ma prowadzić do budowania u ucznia poczucia sprawczości i odpowiedzialności za własny rozwój. Szczególne znaczenie ma przygotowanie młodego człowieka nie tylko do jednorazowego wyboru szkoły, lecz również do przyszłego uczenia się, aktualizowania kompetencji i elastycznego reagowania na zmiany w świecie edukacji i pracy.